

ЯНГИ ҲАЁТ УЧУН, ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН УЧУН!

Тирик, мағрур, ҳақ сўз қуролимиз бўлсин!



Ватан ягонадир,
Ватан биттадир

2023 йил—Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили
Ассалому алайкум, азиз муштарий!

ЎСТИҚВОЛ ҲОҲИ

Қўштепа туманининг ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газетаси

1943 йил 6 мартдан чиқа бошлаган

www.istiqbolyuli.uz

istiqbol.43@umail.uz

2023 йил 18 ноябр № 43 (8485)

Муҳим ахборотлар

Президентимиз Ш. Мирзиёев раислигида пахта-тўқимачилик кластерлари фаолиятини янада такомиллаштириш, қишлоқ хўжалиги тармоқларида келгуси йилда амалга ошириладиган устувор вазифалар юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг тақлифига биноан Италия Республикаси Президенти Сержо Маттарелла расмий ташриф билан Ўзбекистонда бўлди.

Қозоғистоннинг Туркистон шаҳрида ташкил этилган II Туркий давлатлар университети яқиндаги унда Ўзбекистон делегацияси 15 та олтин, 11 та кумуш, 10 та бронза, жами 36 медални қўлга киритиб, умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тиббиёт ходимлари кунини муносабати билан соҳа ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди.

Самарқанд шаҳридаги Конгресс марказида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Чўлланишга қарши кураш тўғрисидаги конвенциясининг (UNCED) бажарилишини кўриб чиқиш қўмитасининг 21-сессияси (CRIC21) бўлиб ўтди.

Юртбошимиз «Аҳолини кичик ва ўрта бизнесга кенг жалб қилишнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорни қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти «Навоий конметаллургия комбинати» акциядорлик жамияти ташкил этилганининг 65 йиллиги муносабати билан ишлаб чиқариш илғорларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди.

18 ноябр – Ўзбекистон Республикаси давлат байроғи қабул қилинган кун



ДАВЛАТИМИЗ РАМЗИГА ЭҲТИРОМ

Қийқи маҳалласидаги Маданият марказида Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи қабул қилинган куннинг 32 йиллиги муносабати билан маънавий-маърифий тадбир бўлиб ўтди. Тадбирда сектор раҳбарлари, туман ҳокимининг ўринбосарлари, меҳнат фахрийлари, ҳарбийлар, ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари, шунингдек, кенг жамоатчилик вакиллари ва ёшлар иштирок этишди.

Дастлаб байрам иштирокчилари ва барча қўштепалликларни туман ҳокими Илёмбек Новиков кутлуғ кун билан табрикланди.

Тадбир давомида вилоят ҳокимлиги, мактабгача ва мактаб таълими бошқармаси ҳамда Vodi1.uz нашри ҳамкорлигида 18 ноябр–Давлат байроғи қабул қилинган кун муносабати билан мактаб ўқувчилари ўртасида «Байроғим – фахрим, ғурурим» шиори остида ўтказган видеороликлар танловида иштирок этиб, вилоятда фахрли 3-ўринни қўлга киритганлиги учун 37-умумий ўрта таълим мактабининг 2-«А» синф ўқувчиси Мехрангиз Абдумўминова туман ҳокимининг Фахрий ёрлиғи ва эсдалик совғаси билан тақдирланди (сура-тада).

Шундан сўнг қутлуғ санага бағишланган театрлашган му-сиқий дастур намойиш этилди. Унда туман маданият бўлимининг хушовоз хонандалари томонидан

Ватан муҳаббати битилган байроқ

Ҳилпира самода абадул-абад,
Сенингла тирикман, тирик Ўстиқлол.
Миллатим руҳисан, ўзлиги, шони,
Сен билан юртимда мангу бахт-иқбол.
Мовий-оқ-яшилга бурканган Байроқ,
Хуррият ишқида тобланган Байроқ!

Аксингда тириклик мазмуни - осмон,
Ғояндир тинчликни ёймоқ, рамз этмоқ.
Табиат – яралмоқ нақши сатҳингда,
Элнинг жўшган қони – мисли жуфт ирмоқ.
Кимлигим, ўтмишим сўзловчи Байроқ,
Нурли келажакни кўзловчи Байроқ!

Халқимнинг орасан, эътиқодисан,
Бошингда навқирон ярим ой – Ҳилол.
Ўн икки юлдузинг порласин мудом,
Айласин жаҳонни саодатинг лол.
Мустақил бўлгунча кутилган Байроқ,
Ватан муҳаббати битилган Байроқ!

Анвар ИКРОМ



ватанимизни мадҳ этувчи куй-қўшиқлар янгради.

Ёркиной ҚОСИМОВА,
Бахтиёржон РУЗИОХУНОВ

Мутахассислар минбари

Мўтадил иқлим минтақасида фермерлар учун ҳам, деҳқонлар учун ҳам моддий неъмат яратиш манбаи сув ҳисобланади. Чунки ҳар қандай экинни ўстириш, ундан мўл-кўл ҳосил олиш учун албатта биринчи навбатда сув зарур бўлади. Бежиз бу неъматни обиҳаёт деб атамаймиз. Ҳаётимизни сувсиз тасаввур этиш мумкин эмас, албатта.

Ҳозирги даврда бутун дунёда сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш борасида илмий-амалий ишлар олиб борилмоқда. Ривожланган давлатлар тажрибалари ўрганилиб, амалиётга жорий қилинаётир. Қўшни давлатлар билан манфаатли битимлар тузилиб, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиниб, ижрога қаратиляпти. Ўзбекистон Республикаси Президен-

СУВ-БЕБАҲО НЕЪМАТ



тининг 2022 йил 1 мартдаги «Куйи бўғинда сув ресурсларини бошқаришни такомиллаштириш ҳамда сув истеъмолчилари орасидаги муносабатларни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ҳам бу борадаги меъёрларни белгилаб берди.

Мазкур қарорда сув ресурсларини самарали бошқариш, уларнинг ҳисоби ва ҳисоботини тўлақонли юритиш, сув истеъмолчилари орасидаги муносабатларни такомиллаштириш ҳамда ушбу жараёнларга хусусий секторни кенг жалб қилишга алоҳида эътибор қаратилди. Қарорда қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчилар ва аҳоли томорқаларини сув ресурслари билан ишончли таъминлаш, ирригация тизимлари ва суғориш тармоқларининг ҳамда улардаги гидротехника иншоотларини доимий техник соҳа ҳолатда ушлаб туриш зарурлиги белгилаб қўйилди. Меъёрий ҳужжатда йирик қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарувчиларни ўз ҳудудида сувни бошқариш ва тақсимлаш ишларига жалб

УШБУ **2** * Энг катта бойлик
сонда: * Кафолатланган
* Ижтимоий ҳимоя

3 * Мутахассислар
минбари
* 1-декабр - Халқаро
ОИТСга қарши кураш кун

4 * Маънавият
* Ҳадислар
* Аҳли дониш дейдиларки...
* Мирзо Улуғбек

Мамлакатимизда тиббиёт ходимлари кунги кенг нишонланди

ЭНГ КАТТА БОЙЛИК ПОСБОНЛИГИДА

Одамзод яралганидан бери бу оламда саломатликдан қимматлироқ неъмат йўқ. Соғлик инсон камолотининг асоси, унинг жамиятдаги ўрнини белгиловчи бош мезондир. Мамлакатимизда ҳар йили ноябр ойида Тиббиёт ходимлари кунги кенг нишонланиши касб эгаларига ўзига хос эътибор ва эҳтиромдандир. Зотан, эл саломатлигининг посбони бўлишдек муқаддас бурч ҳар бир оқ халатли ҳамкасбимизни куну тун ҳозир нозир бўлишга, давр билан қадам-бақадам изланишга сафарбар этади. Бугун мазкур байрам асносида кўрсатилаётган эҳтиром ҳар бир тиббиёт ходимини янада руҳлантириши, инсон саломатлигига ташқи дунёдан таҳдидлар кучайган, у ёки бу маънода коррупцион ҳолатлар кузатилаётган ҳозирги мураккаб даврда жасорат ва матонат кўрсатиб меҳнат қилишга ундаши тайин.

Шундай кунда мамлакатимизда охириги йилларда тиббиёт тизимини такомиллаштириш, халқимиз учун илғор ва сифатли тиббий хизматни ташкил этиш борасида кенг қўламли ислохотлар амалга оширилаётганини алоҳида таъкидлаш зарур. Ўзбекистон Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилотининг фаол аъзоси сифатида истиқболли лойиҳаларни амалга ошириб келяпти. Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, соғлом овқатланиш ҳамда юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларнинг олдини олиш каби йўналишларни қамраб олган лойиҳалар шу жумладандир. Албатта, соҳага татбиқ этилган янгилликлар ва бу янгиланишлар пировадидидаги ижобий ўзгаришлар туманимиз тиббиётида, қолаверса, қўштепалликлар ҳаётида ўз аксини



топмоқда.

Юртбошимиз Ш. Мирзиёев томонидан аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, айниқса, жисмонан соғлом ва маънан етук авлодни улғайтириш масаласига устувор вазифа сифатида эътибор қаратилаётганини айтиш керак. Президентимизнинг тегишли қарорлардаги кўрсатмаларига биноан бирламчи тиббий-санитария ёрдами муассасалари фаолиятини ташкил этишни янада такомиллаштиришга доир ишлар жадал бажариб келинмоқда. Хусусан, 16 та ҚВП мақбуллаштирилиб, 4 та ҚВП негизда қишлоқ оилавий поликлиникалари, 5 та ҚВП негизда шифокорлар учун хизмат ўйлари, 2 ҚВП негизда эса тез тиббий ёрдам шохобчалари ташкил этилди. Марказий шифохона ва кўп тармоқли марказий поликлиника бинолари 207 миллион сўм маблағ эвазига таъмирдан чиқарилди. Инвестицион дастур асосида ту-

мандаги стоматология поликлиникасига 930 миллион, Эшонгузар қишлоғидаги 85-сонли қишлоқ оилавий поликлиникасига 825 миллион сўм маблағ сарфланиб, мукамал таъмирланди. Туманимиздаги 8 та ҳудудда аҳолини арзон дори-дармон билан таъминлаш мақсадида ижтимоий дорихоналар очилиб, аҳолига хизмат кўрсатиб келмоқда.

Жорий йилда Ўқчи оилавий шифокор пункти "Ташаббусли бюджет"нинг 1,2 миллиард, 96-оилавий поликлиника эса ҳокимлик томонидан ажратилган 400,0 миллион сўм маблағ ҳисобидан таъмирдан чиқарилди. Лангар шифохонаси замонавий дифибиллятор ва ИВЭЛ аппаратлари билан таъминланди. Бешкапа, Ўзбекистон, Солижонобод, Ўқчи шифокор пунктларининг моддий техника базалари тўлиқ янгиланди. Солижонобод шифокор пунктида замонавий жиҳозланган стоматология

кабинети ташкил қилинди. Туман кўп тармоқли поликлиникасидаги "Аёллар маслаҳатхонаси" саратон касаллигини эрта аниқлайдиган замонавий аппаратлар билан таъминланди. Келгусида 12,0 миллион сўм маблағ ҳисобига лопороскоп аппаратини олиб келиш режалаштирилган. Шунингдек, туғруқ ва кўп тармоқли поликлиникалар жорий таъмирдан чиқарилиб, иссиқлик тизимлари янгиланди.

Бугун туманимизда секторлар кесимида амалга оширилган эзгу ишларда, фуқаролардан тушаётган тиббиётга алоқадор мурожаатларнинг ҳал қилинишида ҳам шифокорлар ҳамда патронаж ҳамшираларнинг ўрни беқиёс эканлигини эътироф этилмоқда. Улар халқ билан бирга бўлиб, хонадонларга тиббий маданиятни, соғлом турмуш тарзини олиб киришлари натижасида одамларнинг дардига шифо, кўнглига малҳам бўлаётirlar.

Касб байрами муносабати билан барча шифокор ва ҳамшираларни, тиббиёт ходимларини муборакбод этиб, шарафли ва айни пайтда машаққатли меҳнатларида зафарлар, мустаҳкам саломатлик, оилаларига тинчлик-хотиржамлик тилайман. Беморларни нафақат дори-дармон, балки ширин сўз ва меҳр билан дарддан фориғ этувчи сиздек жонкуяр, фидокор инсонларнинг бор тажриба, билим ва салоҳиятини инсон саломатлигини мустаҳкамлашдек хайрли ишга бахш этишига ишонаман. Халқимизнинг саломатликдек энг катта бойлигини муҳофаза этишда куч-қувват, жонкуярлик тилайман.

Ойбек МУРОДОВ,
туман тиббиёт бирлашмаси бошлиғи.

КАФОЛАТЛАНГАН ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ

инсонларга ислохотлар асосидир

Инсонга эътибор устувор вазифага айланган мамлакатимизда сўнгги йилларда давлат томонидан фуқароларга ижтимоий хизмат кўрсатиш кўлами ва турларини кенгайтириш бўйича тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Президентимизнинг 2023 йил 1 июндаги "Аҳолига сифатли ижтимоий хизмат ва ёрдам кўрсатиш ҳамда унинг самарали назорат тизимини йўлга қўйиш бўйича комплекс чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони бу борадаги амалий ишларга дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Фармонга асосан Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузурда Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги ҳамда туман ва шаҳарларда «Инсон» ижтимоий хизматлар марказлари ташкил этилди. Шу билан бирга, соҳага доир қатор вазифа ва функциялар белгилаб берилди. Хусусан, фармон ижросини таъминлаш мақсадида туманимизда ижтимоий ҳимояни маҳалла даражасига ташкил этиш, оғир ҳаётга тушиб қолган аҳолига индивидуал ёндашувга мувофиқ ижтимоий хизмат ва ёрдамлар кўрсатиш бўйича тизимли ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Жорий йилда "маҳалла бешлиги" томонидан хонадонбай ўтказилган хатловлар натижасига кўра туманимизда ижтимоий ҳимояга муҳтож, яққа-ёлғиз ва ногиронлиги бўлган ҳамда ёлғиз яшовчи ва



ногиронлиги бўлган 121 нафар фуқаро аниқланган бўлиб, марказ томонидан уларга ижтимоий хизмат ҳамда ёрдамлар кўрсатиб келинмоқда. Бугунги кунда бизнинг «Инсон» ижтимоий хизматлар марказимиз томонидан ногиронлиги бўлган 40 нафар фуқарога протез-ортопедия буюмлари ва реабилитациянинг техник воситаларини олишда кўмаклашилди. Шунингдек, 4 нафар ёлғиз кекса ва ногиронлиги бўлган фуқаролар хонадонни таъмирлаб берилди ҳамда 74 нафар нафақадаги ва ногиронлиги бўлган шахсларга Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги тизими-

даги сиҳатгоҳларда бепул соғломлаштириш учун йўланмалар берилди. "Ижтимоий қўллаб-қувватлаш комиссияси"нинг ўрганиш хулосасига кўра, санаторияларда соғломлаштирилган ҳамда оилавий таркибда ўзгариш аниқланган 50 нафар яққа-ёлғиз ва ногиронлиги бўлган ҳамда ёлғиз яшовчи ва ногиронлиги бўлган фуқаролар шахсий рўйхатдан чиқарилди.

Меҳнатга лаёқатсиз ва ёлғиз кексалар, ногиронлиги бўлган шахслар ҳамда аҳолининг ижтимоий жиҳатдан эҳтиёжманд бошқа тоифаларининг ҳуқуқлари давлат ҳимоясида бўлиши янгиланган Конституциямизда кафолатлангани юртимизда айни соҳада амалга оширилаётган инсонпарвар ислохотларга замин бўлаётир. Шундай экан, тизимни ривожлантириш инсон қадрлар ҳар нарсдан улуғ, деган эзгу ғояни ҳаётга татбиқ этиш ва бунинг пировадидида юл-юрт фаровонлигини таъминлашнинг муҳим шартидир.

Зухриддин ТУРДИЕВ,
туман "Инсон" ижтимоий хизматлар маркази директори.

Обуна-2024

"ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИ"ГА
ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

Азиз муштарий!

Хабарингиз бор, Сизга қулайлик яратиш ҳамда газетани ўз вақтида олишингизни кўзлаб "Истиқбол йўли" муҳарририяти газета обунасини тахририят

билан тузилган шартнома орқали расмийлаштиради ва етказилишини таъминлайди. Шартномада обуна маблағи корхона, ташкилот ва муассасаларда фаолият кўрсатаётган ходимнинг розилиги билан тахририят ҳисоб рақамига шу йил охири ва келгуси йилнинг биринчи ярим йиллигида ўтказиб берилиши назарда тутилган. Шу кунларда шартномалар расмийлаштирилмоқда.

Обуна, шунингдек, "Ўзбекистон почтаси" АЖ Фарғона филиали Қўштепа бўлими орқали ҳам расмийлаштирилиши мумкин. Қадрдон муштарий, яратиб берилган қулай имкониятдан фойдаланинг. Газетамизнинг бир йиллик обуна баҳоси-180 минг сўм.

Тахририятнинг ҳисоб рақами:
Марказий банк Тошкент ХККМ
Ҳ/Р: 23402000300100001010
МФО: 00014 ИНН: 201122919
ШҲР:

470010860302067011204018001
ИНН: 200178144
ОКОНХ: 19400,
тел: 55-801-17-54

МУҲАРРИРИЯТ

Мутахассислар минбару

СУВ—БЕБАХО НЕЪМАТ

қилиш, иқтисодиёт тармоқларини сув билан таъминлашга оид давлат функцияларини хусусий секторга ўтказиш бўйича давлат-хусусий шериклик тамойилларини кенг жорий этиш, сувнинг ҳисоби ва ҳисоботини инсон омилига минимал равишда боғлиқ бўлган автоматлаштирилган тизимлар орқали юритиш кўйи бўғинда сув ресурсларини бошқаришнинг устувор йўналишлари этиб белгиланган.

Сув ҳўжалиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирликлари, Ўзбекистон фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ҳамда вилоятлар ҳокимликларининг қишлоқ ҳўжалиги суғориладиган ерларида фаолият кўрсатаётган сув истеъмолчилари ва туман ирригация бўлимлари ўртасида сув етказиб бериш ва сув ҳўжалиги хизматларини кўрсатиш бўйича тўғридан тўғри шартнома тузиш тўғрисидаги таклифларига розилик берилган.

Ушбу қарорга асосан, 2022 йилдан буён тумандаги пахта-ғалла, боғдорчилик ва бошқа йўналишдаги фермер ҳўжаликлари, томорқа ер эгалари ва бошқа сув истеъмолчилари билан туман ирригация бўлими ўртасида тўғридан тўғри шартномалар тузилиб, зарур хизматлар кўрсатиб келинмоқда.



Ҳар бир тузилажак шартнома лойиҳалари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 29 июндаги «Давлат органлари ва ташкилотларига юридик хизмат кўрсатиш фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига асосан, туман адлия бўлими юридик хизмат кўрсатиш маркази ходимлари томонидан ҳуқуқий экспертизадан ўтказилади. Экспертизадан ўтказилган ва ижобий ҳулоса берилган шартнома лойиҳалари имзолангандан сўнггина ижрога қаратилади. Бу шартнома тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари қонуний тартибга солинганлигидан далолатдир.

Мақсадимиз ҳаётимизнинг бебаҳо манбаи бўлган сувдан тўғри ва самарали фойдаланиш асносида деҳқончилик ҳамда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, исрофгарчиликнинг олдини олиш, мўл-қўлчиликка муносиб ҳисса қўшишдир.

А. РАҲИМОВ,
туман ирригация бўлими бошлиғи.
Г. МУЙДИНОВ,
туман адлия бўлими юридик хизмат кўрсатиш
маркази бош юрисконсулти.

**ЁНҒИННИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ
ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА**

Ҳозирги кунда мамлакатимизда олиб борилаётган иқтисодий-ижтимоий ислохотлар туфайли барча ҳудудларда турар жой бинолари, маъмурий идоралар, жамоат бинолари кўпга кўриляпти. Юртимиз ободлиги, турмушимиз фаровонлигига замин бўлаётган бундай бунёдкорлик ишлари йилдан-йилга кенг қулоқ ёймоқда. Лекин шуни унутмаслик керакки, бу жараёнларда хавфсизлик қоидаларига жиддий эътибор қаратиш жуда муҳим. Зеро, қурилиш объектларида ёнғин хавфсизлиги қоидаларига амал қилмаслик—қурилиш туғалланмаган биноларда ўт балоси хавфини келтириб чиқармайди, деб ҳеч ким кафолат бера олмайди.

Бунёдкорлик ишларини олиб боришда қурилиш майдонларида қўйидаги ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиш талаб этилади:

-қурилиш материалларининг пала-партиш махсус техникаларнинг ҳаракатланиш йўлларида тўқилишига ва берқитиб қўйилишига йўл қўйманг;

-пайвандлаш ишларини соз ҳолатда бўлган, ҳар томони ёпиқ ва электр кабелларининг очиқ жойлари изоляция қилинган усқуналарда олиб боринг;
-ишчиларнинг вақтинча яшаш вагонларида қўлбола, носоз электр иситиш қурилмаларидан ҳамда қаттиқ ёқилғида ишлатиладиган иситиш печларидан фойдаланишга йўл қўйманг;

-юқори кучланишли электр шитларига ҳимоя қобиклари изоляция қи-

линмаган вақтинчалик услубдаги электр сим ва кабелларини улаб фойдаланманг;

-вагонларга

тўғридан-тўғри юқори кучланишли электр узаткичлар орқали вақтинчалик электр симларини уламанг;

-вақтинча яшаш жойларида тамаки чекилишига ва ҳар хил тез ёнувчи нефт маҳсулотларидан фойдаланилишига йўл қўйманг;

-қурилиш майдонида ёш болалар ва қурилиш ишларига дахлдор бўлмаган бошқа шахслар кириши тақиқланишини унутманг;

-қурилиш масканларида бирламчи ёнғин ўчириш воситалари ва ёнғинга қарши сув манбаларининг тўлиқ соз ҳолатда бўлишини таъминланг;

-бирламчи ёнғин ўчириш воситаларидан қурилишда ва бошқа ҳўжалик ишларида фойдаланманг;
-ёнғин содир бўлганда дарҳол 101 рақамга хабар беринг.

Модомики, сўз ёнғин хавфсизлиги ҳақида борар экан, қиш остонада турган шу кунларда иситиш мосламаларидан фойдаланиш борасидаги хавфсизлик чораларини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиздир. Зеро, совуқ мавсумда газ-ҳаво аралашмасининг чакнаши оқибатида ёнғин



келиб чиқиши ҳолатлари жуда кўп кузатилади. Олов офатининг олдини олиш учун носоз иситиш мосламаларидан фойдаланмаслик, газ баллонларини иссиқлик манбаига яқин жойда қолдирмаслик, агарда бинода газ ҳиди сезилса, ойна ва эшикларни зудлик билан очиш, кўчага чиқиш ва 104 рақами орқали газ ҳўжалиги авария-диспетчерлик хизмати ёки 1050 рақами бўйича қўтқарув хизматига қўнғироқ қилиш керак. Бундай ҳолатларда чироқ, олов ёқиш, электр усқуналарини ишга тушириш тақиқланади.

Унутмайлик, оддийгина қоидаларга амал қилиш билан ўт балосидан сақланиш мумкин. Бу эса сиз ва яқинларингизнинг азиз умри ва мол-мулкнингизни асрашнинг муҳим шартидир.

О.ЙЎЛДОШЕВ,
Фавқулодда вазирлар бўйича туман бўлими профилактика ва назорат бўлинмаси катта инспектори, майор. Б.ИСАҚОВ,
Бўлинманинг кичик инспектори, 1-даражали сержант.

1 декабр—Халқаро ОИТСга қарши кураш куни**АСР ВАБОСИДАН ОҒОҲ БЎЛАЙЛИК**

Бутун дунё аҳолисини ташвишга солиб келаётган ОИТС касаллиги, қарши кураш чоралари қанчалар кучайтирилмасин, айни даврда инсониятга таҳдид солаётган энг долзарб муаммолардан бириликча қолмоқда. Зеро, бу касаллик одамзодга ҳам моддий, ҳам маънавий зарар келтиради. Энг ачинарлиси, у инсон ҳаётига нуқта қўйиши билан бирга, бошқалар учун ҳам хавфлидир. Касалликнинг хавф даражасидан келиб чиқиб, Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти томонидан ҳар йили 1 декабр санаси "Халқаро ОИТСга қарши кураш куни" деб белгиланган.

Орттирилган иммунитет танқислиги синдроми касаллигининг вируси асосан инсоннинг касалликларга қарши курашувчи (иммун) тизимини зарарлайди. ОИВни юқтириб олиш асосан касалликка чалинган бемор билан ҳимояланмасдан яқин алоқанда бўлганда, текширилмаган қон ва унинг маҳсулотлари қўйилганда, тозаланмаган ва етарли стерилланмаган ўткир инструментлар (соқол олиш асбоби, татуировка ва инъекция ниналари кабилардан) фойдаланилганда юз беради. Шунингдек,

ОИТСга чалинган ҳомиладор онадан ҳомилага, туғиш ва эмизикли вақтда чақалоққа ўтади.

Касаллик асосан пала-партиш жинсий ҳаёт кечирувчилар, гиёҳванд моддани томир орқали қабул қилувчи шахслар ва енгилтабиат эркек ва аёлларда кузатилади. Бундай шахслар тиббиёт нуқтаи назаридан хавфли гуруҳлар деб аталади.

ОИТС касаллигининг нечоғлик даражада хавфли эканлиги, унинг оғир асоратлари ҳамда касалликнинг олдини олишда ахлоқ-одоб, тарбиянинг роли тўғрисида аҳолининг, энг асосийси, мамлакатимиз келажагини белгиловчи ёшларни бохабар қилиш, тиббий саводхонлигини ошириш асосий вазифамиз ҳисобланади. Шундай экан, бу хасталик фақат тиббиёт соҳасининг муаммоси бўлибгина қолмай, режали чора-тадбирлар

давлат ташкилотлари, идоралар, тегишли вазирликлар, халқаро ва нодавлат ташкилотлар ҳамда оммавий ахборот воситалари, шунингдек,

аҳоли гуруҳлари билан биргаликда олиб борилиши талаб этилади. ОИВ билан зарарланган беморда ташқи

инсон ўзини соғлом хис этиши мумкин. Баъзи бир вирус юқтирган инсонларда зарарланишнинг биринчи ҳафтасида шамоллаш ёки ангины белгилари намоён бўлади.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан аҳолининг шахси сир сақланган ҳолатда (ҳуфиёна) текширтириш мақсадида жойларда махсус "Ишонч пунктлари" ташкил қилинган. Агарда кишида бир неча ҳафта ичида тана ҳароратининг сабабсиз кўтарилиши,


бир ойдан кўпроқ вақт йўталиш, бир ойдан узоқ вақт давомида ҳеч қандай сабабсиз тана озиши, бир неча ҳафта мобайнида ич кетиши, лимфа тугунларининг катталашуви ва уларда оғриқ пайдо бўлиши каби белгилардан бирортаси пайдо бўлса, тезда шифокорга ёки ушбу пунктларга муурожаат қилиши лозим. Кузатишлар натижаси шуни кўрсатадики, мазкур касалликка чалинган шахсларнинг кўпчилиги гиёҳванд моддани томир орқали қабул қилувчилар экан. Демак, бу оғу мудҳиш касалликнинг тарқалишида асосий восита бўлиб хизмат қилади.

Ҳулоса қилиб айтганда, бу бедаво дарддан сақланиш, олдини олишнинг асосий шarti ҳалол-пок яшаш, ахлоқан тўғриликдир. Бу борадаги барча маълумотларни билиш, оғоҳ бўлиш қанчалар муҳимлигини унутмаслигимиз керак.

Алижон СИДДИҚОВ,
туман тиббиёт бирлашмаси
**Саломатлик ва стратегик
ривожланиш
бўлими мутахассиси.**



Расулуллоҳ (с.а.в.) ҳадисларидан



Дуо тушган ва ҳали тушмаган нарсаларга фойда беради. Эй Аллоҳнинг бандлари сизлар ўзингизга дуони лозим тутинг.

Ибн Умар (розияллоху анхумо)дан Ҳоким ривояти.

Дунё—ҳовлиси йўққа ҳовли ва моли йўққа молдир. Уни эса ақли йўқлар жамлайди.

Ҳазрат Ойша (розияллоху анҳо)дан Аҳмад ривояти.

Дунёнинг барчаси бир матоҳдир. Дунёнинг энг яхши матоҳи солиҳа хотиндир.

Насоий ривояти.

Аллоҳнинг зикри қалблар шифосидир.

Анас (розияллоху анху)дан Дайламай ривояти.

Бир гуноҳ борки, мағфират қилинади. Яна бири борки, кечирилмайди. Яна бошқа бири борки, жазога тортилади. Мағфират қилинадигани—ўзинг билан Раббинг ўртасидаги амалинг. Кечирилмайдигани—Аллоҳга ширк келтиришинг. Жазога тортиладигани—биродарингга зулм қилганингдир.

Табароний ривояти.

Дунёда иккиюзламачи бўлган кишилар қиёмат кунини оловдан бўлган икки юз билан келишди.

Саъд (розияллоху анху)дан Табароний ривояти.

Болаларингиз ва қизларингизни никоҳланглар. Қизларингизни олтин ва кумуш ила безатинглар, турмушга рағбатлантириш учун уларга ҳадялар инъом қилиб, чиройли кийинтиринглар.

Ҳоким ривояти.

Солиҳ туш Аллоҳдандир. Узуқ-юлуқ тушлар шайтондандир. Сизлардан қайси бирингиз ўзи ёқтирмайдиган туш кўрса, уйғонганида чап томонига туйласин ва Аллоҳдан унинг ёмонлигидан паноҳ тиласин. Ана шундай қилса, зарар бера олмайди.

Чунки шайтон менинг (Расулуллоҳнинг) шаклида ўзини кўрсата олмайди.

Абу Қатода ривояти.

“2002 ҳадис”дан.
(Ҳадиси шарифларда одоб-ахлоқ зикри).
“Мунир” нашриёти.
Тошкент-2022 йил.

Saboq bekatı

Оз-оздан ўрганиб доно бўлур,
Қатра-қатра йиғилиб дарё бўлур.

Алишер НАВОЙИ.

Аҳли дониш дейдиларки...

ДОНО ОДАМНИНГ УЧ ХИСЛАТИ

Ҳар қандай доноликнинг замири—сабр-қаноат.

АФЛОТУН

Асл донишмандни энг зўр белги—унинг сабр-бардошидан билиш мумкин.

Г. ИБСЕН

Инсон донишмандлигининг энг олий даражаси—вазиятга мувофиқлаша билиш ва ташқи таҳдидларга қарамай, ўзини хотиржам тута олишидир.

Д. ДЕФО

Тафаккур буюк фазилатдир ва одамнинг донолиги ҳақиқатни айтишида, табиатга қулоқ солган ҳолда унга мувофиқ ҳаракат

қилишидадир.

ГЕРАКЛИТ

Донолик—тажрибага эгизак.
ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ

Донолик ақл билан кўлга киритилган, қузатиш ва тажриба билан ҳаётга татбиқ этилган ҳақиқатлар йиғиндис, фикрларнинг турмушга уйғунлашувидир.

И. А. ГОНЧАРЁВ

Донолик—билмасликдан қўрқмайди, иккиланиш, меҳнат, изланишдан чўчимади, фақат бир нарсадан: ўзи билмаган нарсани биламан, деб таъкидлашдан қўрқади.
Доно одамнинг хислати уч нар-

сада намоён бўлади: биринчиси, бошқаларга берган маслаҳатига ўзи амал қилади, иккинчиси, ҳеч қачон ҳақиқатга қарши бормайди ва учинчиси, ўз атрофидаги одамларнинг нуқсонларига сабр-тоқат билан чидайди.

Л. Н. ТОЛСТОЙ

Оддий нарсада мўъжизавий сифатни кўра олиш лаёқати, шаксиз, донолик аломатидир.

Р. ЭМЕРСОН

“Тафаккур гулшани”дан олинди.
Фафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент-1989 йил.

Кўҳна Шарқ дарғалари



Улуғбек 1394 йили Ҳиротда туғилади. Тўрт ёшидан бошлаб унинг тарбияси билан бувиси Сароймулкхоним ва бобоси Амир Темур шуғулланадилар. Шоиртабиат, билимдон, ривоятгўй Ҳамза бинни Али Тусий (Хўжа Ориф Озарий) шахзоданинг хизматида тайинланади. У ёш Улуғбекнинг тарбияси билан жиддий шуғулланади, адабиёт, тарих билан боғлиқ нақллар, ривоятларни қироат қилади. Ҳатто Амир Темур севимли неварасини сафарларда, юришларда ҳам бирга олиб юрган. Саид Шариф Журжонийдан риёзиёт бўйича дарс тинглаган.

Улуғбек ёшлигидан оқ диний ва дунёвий билимларни мукамал эгаллайди. Амир Темур 1405 йили Утторда фавкулудда касалга чабини вафот этади. Тўрт йил мобайнида Амир Темур ўғиллари орасида тож-тахт учун давом этган жангда Шохруҳ ғалаба қозонади.

У ҳозирги Ўрта Осиё ерларини бирлаштириб, пойтахти Самарқанд бўлган Мовароуннаҳр давлатини тузади ва 15 яшар ўғли Улуғбекни унга ҳоким этиб тайинлайди. Пойтахти Ҳирот бўлган Хуросон давлатини эса ўзи бошқаради.

Бошқа ҳукмдорлар сингари Улуғбек кучи, ақл-заковатини жангу жадалларга, юрт олиш, бойлик орттиришга эмас, адолат билан ҳукм суриш, мамлакатни обод қилиш, адабиёт, илм-фанни ривожлантиришга сарфлайди. Улуғбек атрофида “Уз даврининг Афлотуни” деб ном қозонган машҳур математик, астроном Қозизода Румий, Улуғбек ва Қозизодаларнинг

МИРЗО УЛУҒБЕК

шогирди, “Ўз замонасининг Птоломейи” таниқли математик ва астроном Али Қушчи, математик ва астрономлар Мансур Қоший, Али ибн Муҳаммад Биржандий, Миран Чалабий, 1416 йили астрономик асбоблар ҳақида рисола ёзган Ғиёсиддин Жамшид, Муҳаммад ибни Умар Чағминий каби олимлар жамланган эдилар.

Улуғбек ана шу олимлар маслаҳати, кенгаши ҳамкорлигида математика, астрономия, геометрия каби фанларга доир тадқиқотлар олиб боради. Самарқанд шаҳри атрофидаги Обираҳмат сойи ёқасида расадхона қурдиради. Унга дастлаб Ғиёсиддин Жамшид, кейин Қозизода Румий, Али Қушчилар мудирлик қилишган. Расадхона атрофида мухташам бинолар, гўзал боғу-роғлар барпо эттиради. Уч қаватдан иборат бўлган бу расадхонанинг баландлиги 50 метр бўлган. Унда Ғиёсиддин Жамшид устурлоб ёрдамида осмоний жисмларни кузатган, 1018 та юлдузнинг мувоzanати аниқланган. Расадхонада

олиб борилган кузатишлари натижасида Улуғбек 1437 йили “Зижи Қўрагоний” рисоласини ёзиб тугатади.

Улуғбек илмий кузатишлар олиб бориш ва мадрасада фалакиёт илмидан ваъз айтиш билан бирга маданий ишларга ҳам жиддий эътибор беради, кўплаб мадраса, хонақоҳ, масжид, карвонсаройлар қурдиради. Олдинроқ қурила бошланган Бибихоним масжиди, Гўри Амир мақбараси, Шохизинда ансамблини ниҳоятсига етказди. Буюк олим ўғли Абдулатифнинг ихтиёри билан 1449 йили ёлланган қотил Аббос томонидан ўлдирилди.

Улуғ кишилар, даҳолар жисман ўлсалар-да, лекин уларнинг номи ўз асарларида мангу қолади. Улар ёққан маърифат чироғи, илм зиёси халқ йўлини ёритиб боради, авлоддан авлодга ўтиб, тараққийпарвар инсониятга хизмат қилaveraди.

“Кўҳна Шарқ дарғалари”дан.
“Шарқ” нашриёт-матбаа концерни бош таҳририяти.
Тошкент-1999 йил.

СЕДАНА

Билиб қўйган масъул

Бу суғориладиган ерларда ўсадиган ўсимлик уруғи бўлиб, арпабодиён уруғига ўхшайди. Лекин ундан узунроқ ва ингичкароқ, ранги қора ва ҳиди аччиқ, гули сариғу оққа мойилроқ ва шунингдек, бинафшаранги ҳам бўлади. Барги учдор, узунчок, уруғи ғилоф ичида бўлади. Қуввати етти йилгача сақланади.

Мизожи иккинчи даражада қуруқ ва иссиқ.

Унинг шифобахшлик хислатлари

Кераксиз рутубатларни пиширувчи ва уларни ташқарига ҳайдашга тайёрловчи ҳисобланади. Шунингдек, ички аъзоларни покловчи ҳамдир. Буни ейилса ва қўйиб боғланса совуқ мизожли йўтални ҳамда қайт қилишни тўхтатади. Кўкрак қафасининг ички аъзолари, сариқ касаллиги, юракнинг беҳузур бўлиши, талоқ хасталиклари ва бодли кўланжга даво бўлади. Буни ҳар кун наҳорда оч қоринга еб турилса, рангни қизартиради, юзни мусаффо қилади, сирка билан ейилса меъдадаги барча турдаги қуртларни ташқарига ҳайдайди. Унинг 4,5-10,5

граммини илиқ сув билан ейилса, қутурган ит қопганига даво ва асал билан ейилса, нотўғри нафас олишни даф қилади, қоражигар ва қовуқдаги тошларни майдалаб тўқиб юборади, эски иситмаларга шифо бағишлайди.

Седанани ҳидланса ёки латтага ўраб, бир кеча-кундуз сирқада ивитилганини эзғилаб, эрта тонгда бурунга томизилса, совуқдан бўлган бош оғриғини қолдириб, бурун битишининг олдини олади. Уни илтиб бошга боғланса, тумовни даф қилади, сувда қайнатиб, ўша сувга сирка қўшиб, ушбу аралашмада оғиз чайилса, совуқдан бўлган тиш оғриғини босади. Унинг тўйилганини узум сиркаси билан хамир қориб боғланса, сўгаллар, теридаги хол ва оқ доғларни йўқотади.

“Шарқ табобати” журналидан.

